

Kampen om vannet

Klima- og miljødepartementet (KLD) og Olje- og energidepartementet (OED) sendte 5. oktober på høring et forslag til endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven. Dersom endringene blir som foreslått vil dette på regionalt nivå bety store endringer i organisering av arbeidet etter vannforskriften.

I dag er arbeidet hjemlet i tre lover: Forurensningsloven, plan- og bygningsloven og vannressursloven. KLD/OED foreslår å erstatte plan- og bygningsloven med naturmangfoldloven.

Hjemlingen av vannforskriften til plan- og bygningsloven er av mange betraktet som en suksess. Dette har sikret en demokratisk planprosess med politisk forankring, engasjerte lokalsamfunn og aktiv deltakelse fra allmennheten, næringslivet og andre berørte parter. Vi undrer oss derfor over at dette forvaltningsgrepet strykes med et pennestøk, uten annen begrunnelse enn forenkling.

De foreslåtte endringene vil bety at de regionale vannforvaltningsplanene ikke lenger skal vedtas som regionale planer, og de fylkeskommunene som har fungert som vannregionmyndigheter i vannregionene vil ikke lenger ha noen formell rolle i arbeidet. Fylkesmannen seiler inn som ny – ikke vannområdemyndighet, men vannkoordinator. Her er det at noen får et deja vu. Har vi ikke vært her før? Frem til 2010 og kommunereformens inntog var det da vitterlig fylkesmannen som ledet det regionale arbeidet? Er vi nå inne i en ny tautrekking? En ny kamp om vannet?

Få så denne kampen komme: Begrepet ”som lyn fra klar himmel” er mye brukt i reaksjonene på høringen. Departementenes arbeid med høringsdokumentet har på ingen måter foregått

i full offentlighet og svært få utenfor KLD visste noe konkret om hva som skulle komme.

Nå ligger høringsnotatet der med sine forslag til (som nok bør oppfattes som *føringer til*) endringer. Endringsviljen blir kanskje satt på en hard prøve hos noen og enhver som har jobbet på det regionale nivået i arbeidet etter vannforskriften. Men her er det nok bare å brette opp ermene og forberede seg på at forslaget vil kunne bli virkelighet ganske så snart, for departementene mener alvor.

Formålet med de foreslåtte endringene er altså at arbeidet skal forenkles og gjøres mindre omfattende. Departementene mener at arbeidet til nå har vært omfattende, omstendelig og ressurskrevende. For neste planperiode ønskes det en mindre omfattende prosess ved at de vedtatte regionale vannforvaltningsplanene kun skal revideres og oppdateres.

Forenkling kan være vel og bra, bare ikke *vannfaget* og i ytterste konsekvens den enkelte vannforekomst blir skadelidende. I prosessen gjennom første og frem til nå i andre planperiode har mye dreid seg om organisering, etablering av gode samarbeidsplattformer og mer eller mindre vellykkede forsøk på dialog med sentrale aktører. Det har vært et rop om behov for rettleiding i form av sentrale føringer, veiledere, maler for enhetlig rapportering og samkjøring av planprosessen slik at vannområdene og –regionenes arbeid bedre kunne sammenlignes.

I gjennomføringsfasen som vi nå er inne i ville det vært bra om fokus kunne vært stilt skarpt inn på hovedoppgaven: Arbeidet for god vannkvalitet. Det er innen dette arbeidet vi skal vinne, ikke innen VM i byråkratiske krumspring!

Når grunnen nå beveger seg litt under føttene våre er det lurt å gripe tak i fakta om at vi faktisk har lykkes med en god del i arbeidet etter vannforskriften. En udiskutabel suksessfaktor har vært og er vannområdenes arbeid. Lykkes man ikke lokalt vil man aldri lykkes verken regionalt eller nasjonalt, uansett hvem som vinner den byråkratiske kampen om vannet. Det er i vannområdene den uvurderlige linken til lokal kunnskap, involvering og deltakelse ligger. Her vil man derfor best møte de foreslåtte endringene ved å jobbe uførtroddent videre - «keep up the good work».

Et viktig moment i arbeidet frem mot en eventuell endring i det regionale arbeidet bør være fokus på ressurser. Både fylkeskommunene og fylkesmannen har god kompetanse på gjennomføring av vanddirektivet, både som hoved- og sideaktør. Fylkesmannen som en eventuell nytnevnt vannkoordinator må sikres ressurser til koordineringen og kunne stille med mannskap i det lokale og regionale arbeidet.

Her er det forbedringspotensialer og samtidig gode muligheter til å knytte fylkesmannen enda sterkere inn i arbeidet etter vannforskriften.

Hadde vi kunnet se inn i fremtiden ville vi visst hvordan det kommer til å stå til med norsk vannforvaltning i 2021, 2027 og 2033, årstallene for måloppnåelse for økologisk tilstand i våre vannforekomster. Siden vi ikke er spøkoner må vi imidlertid sørge for å rigge arbeidet på best mulig måte, med de ressurser vi har til rådighet i dag. Norge er gitt en unik mulighet til å jobbe i et permanent system med kvalitetssikring av vannmiljøet og med revidering av planer hvert 6. år. Det er "vannhelsen" som skal stå i fokus i dette arbeidet, og ikke byråkratiet. Det er å håpe at det vi her har kalt "kampen om vannet" blir en fredsommelig prosess mot en enda mer stabil og kunnskapsbasert vannforvaltning. Vi ønsker hverandre lykke til med dette arbeidet!

Norsk Vannforening

«Elven glemmer ikke sitt leie»

- Indonesisk ordtak

Design, Petter Wang